

sunc

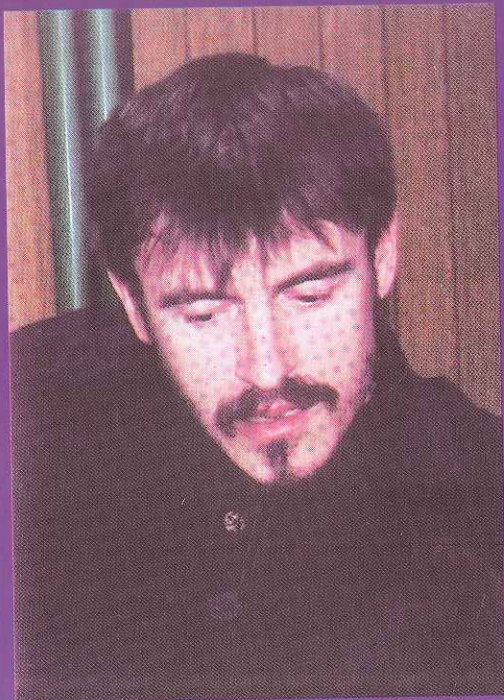

kret

List Suncokret-a Saveza za cerebralnu i dečiju paralizu Vojvodine

jun 2008. broj 3

Pred Vama je treći broj SUNCOKRETA . A u vašim baštama, na terasama , u stanovima i sigurno u vama samima i po zelenim ulicama zamirisalo je proleće. Zeleno, volim te zeleno... pisao je Lorka. Ako se neko uspeo spontano zaljubiti neka uživa svim srcem jer sigurno ima zašto i voleti. Tu pred nama je i leto, a ljubav nam je kao sjajan začim ukusan za sva godišnja doba .

Za ovaj broj SUNCOKRETA preuzeli smo intervju, sa Gordanom Rajkov, predsednicom pokreta za samostalni život invalida Srbije, koji je pre nekoliko meseci objavljen u listu "Pogledi" koji izdaju invalidi iz doma "dr Dragan Vitošević" u Zemunu. Tu je, zatim, redovna rubrika Bračni život invalida. Od ovog broja uvodimo stranicu za lekovito bilje. Dejstvo lekovitih biljaka je odavno poznato i u zvaničnoj medicini sve više priznato. Gledaćemo da to budu biljke našeg podneblja, jednostavne za primenu u svakodnevnom životu. U pesničkom kutku predstavljamo Vam pojedine pesme iz nove zbirke pesama invalida Srbije ROĐENI SMO JEDNAKI. Knjiga je predstavljena javnosti februara ove godine u Sava centru u Beogradu.

Kada pročitate ovaj broj našeg časopisa pišite nam. Pišite o svemu što mislite da bi trebalo da se zna i čuje, šaljite zanimljive fotografije i crteže pa da zajedno napravimo letnji broj SUNCOKRETA .

Željko Kanurić

Naslovna strana broja: korice knjige *Rođeni smo jednaki*, rad Katarine Jocković, akademskog slikara

suncokret

3

lekovito bilje
BAGREM

4

Gordana Rajkov

6

Bračni
život invalida

8

foto – reportaža
Kula 2008.

10

Adelka Zovko

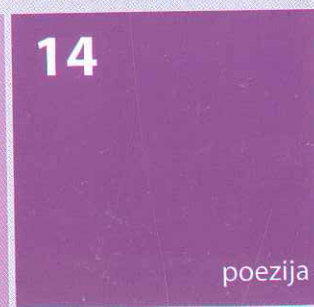
11

vesti iz
udruženja invalida

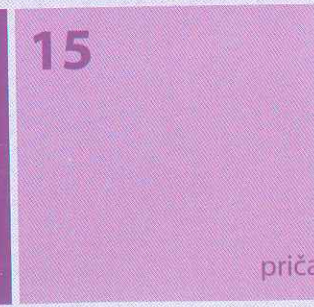
12

akcija

14

poezija

15

priča

SUNCOKRET

List Savezainvalida cerebralne i dečije paralize Vojvodine broj 3, jun 2008.
prvi broj je štampan juna 2007.

Izdavač: Savez invalida za cerebralnu i dečiju paralizu Vojvodine, ul. Bulevar oslobođenja 6-8, Novi Sad

Urednik: Željko Kanurić

Pomoćnik urednika: Slavko Milas

Redakcija: Eva Blaško Mihalik, Željko Kanurić, Slavko Milas, Jelica Mladenović i Julijana Kociš

Redakcija: SUNCOKRET, Željko Kanurić, ul. Matije Gupca br. 68 Sombor 25000
e-mail: kzsuncokret@sbb.co.yu

RUKOPISI, FOTOGRAFIJE I DRUGI PRILOZI NE VRAĆAJU SE!

BAGREM

Čaj od cveta bagrema najčešće se koristi za lečenje prehlade, glavobolje i grčeva u stomaku, dok je med od ove biljke odlično sredstvo protiv upale disajnih puteva

Bagrem raste kao samonikla biljka - vetar raznosi njegove lagane mahune u kojima je smešteno seme. Stablo raste do 20 metara u visinu, a krošnja mu je razgranata i nepravilnog je oblika. Lista krajem aprila, a cveta u maju. Listovi su mu svetlozeleni, zaobljeni pri vrhu, dok su cvetovi beli, grozdastog oblika. Lekoviti sastojci bagrema uglavnom su smešteni u cvetovima, ređe u lišću, dok je kora otrovna. Cvetovi su jestivi, prijatnog su i slatkastog ukusa i lepog mirisa, sadrže veliku količinu nektara, šećera i eteričnog ulja, no, zbog prisustva nekih otrovnih glikozida, ne bi ih trebalo ih jesti u većim količinama, jer mogu izazvati dijareju. Za spravljanje čaja, cvetovi se beru pre otvaranja, a listovi dok su još mladi. Čaj od osušenih cvetova bagrema deluje antiseptički na disajne organe, a blagotvoran je i u slučaju prehlade, glavobolje i grčeva u stomaku. Bagremov med je odlično sredstvo protiv prehlade i upale disajnih puteva.

RECEPTI

Protiv prehlade i glavobolje

Supenu kašiku osušenih cvetova bagrema preliti sa 2,5 dl ključale vode i ostaviti 0-15 minuta da odstoji. Procediti i piti 2-3 puta u toku dana.

Za lakši oblik bronhijalne astme

Po supenu kasiku sitno iseckanog lista bokvice, cveta bagrema i cveta divizme izruciti u 7 dl ključale vode. Ostaviti poklopljeno 2 sata, a zatim procediti i zasladiti bagremovim medom. Piti po 1 dl pre i posle doručka, ručka i večere, 5 dana.

Čaj za iskašljavanje

Supenu kašiku cveta bagrema preliti sa 2 dl ključale vode i ostaviti da odstoji pola sata. Procediti i piti zasladeno bagremovim medom.

Za pospešivanje lučenja žuči

Dve kašičice lista bagrema preliti sa 2 dl ključale vode. Nakon 15 minuta procediti i piti nezaslađeno.

Sirup od bagrema

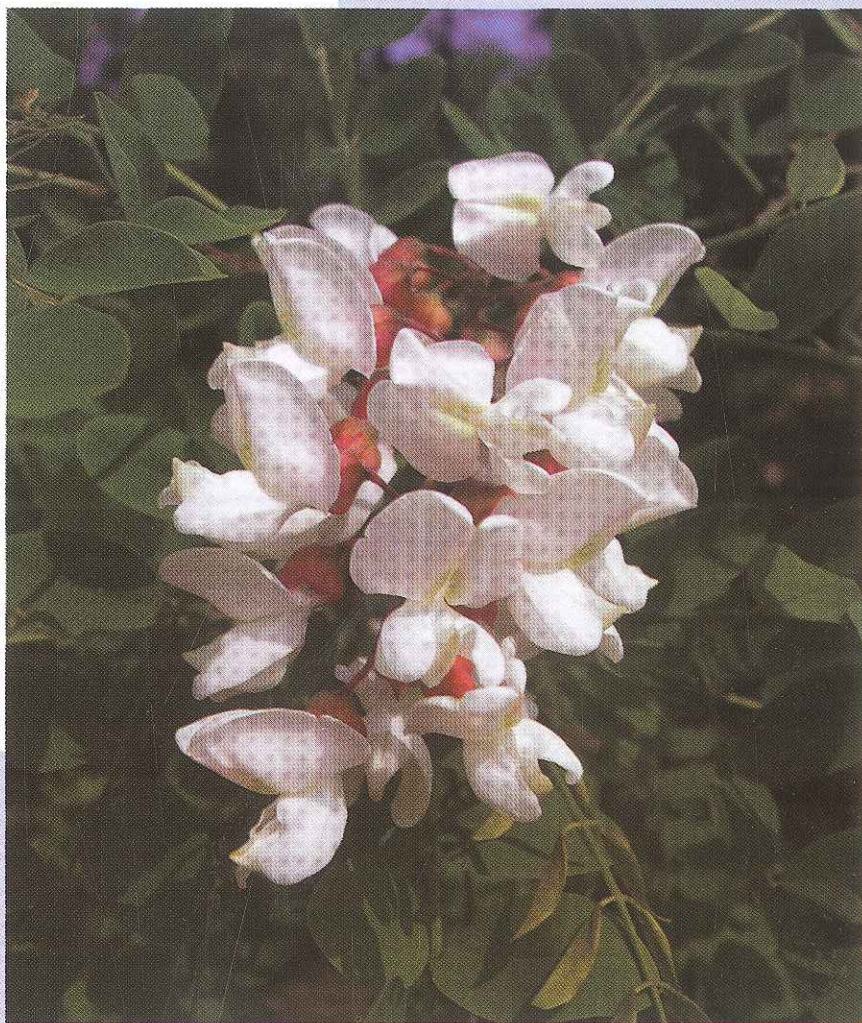
Potopiti 25 cvetova u 5 litara hladne vode. Ostaviti da prenoći, ujutru procediti i dodati kilogram šećera. Mešati dok se šećer ne otopi i dodati konzervans. Nakon toga sirup sipati u flaše i čuvati na hladnom mestu.

Latinski naziv:

Robinia pseudoacacia

Narodni nazivi:

Akacija, akac, beli bagrem, bela draca, kraljevo drvo, morska draca, robinija

GORDANA RAJKOV

Gordanu Rajkov Ambasada SAD u Srbiji nominovala je za ovogodišnju nagradu „Žene od hrabrosti“ koju dodeljuje Kongres te zemlje. Ona sama kaže da je nominacijom iznenađena i počastvovana. Činjenica da je više od 20 godina korisnica invalidskih kolica i servisa personalnih asistenata pored posledica mišićne distrofije ovu profesorku matematike nije sprečila da bude aktivna na mnogim poljima.

Rođena je 29. decembra 1944. godine u Beogradu gde je završila Prirodno-matematički fakultet. Među osnivačima je Centra za samostalni život invalida Srbije, koordinatorka je za razvoj i međunarodnu saradnju, menadžer projekta Servis personalnih asistenata u Srbiji. Bila je koordinatorka programa za regionalnu saradnju i savetnica za pitanja osoba s invaliditetom za Jugoistočnu Evropu u beogradskoj kancelariji britanske HBO Oxfam; urednica časopisa „Miopatija i mi“; potpredsednica Evropskog saveza organizacije distrofičara... Radila je na mnogim projektima među kojima su podrška u oblasti invalidnosti na regionalnom nivou... Autorka je brojnih studija invalidske i socijalne politike i servisima podrške, pitanjima rodne ravnopravnosti i smanjenja diskriminacije žena.

Prva je poslanica s invaliditetom u Skupštini Srbije. Izabrana je na listi G17 Plus, kao koordinator za razvoj i međunarodnu saradnju Centra za samostalni život invalida. Svoj angažman u Skupštini više oseća kao pomak za invalidski pokret, kako bi se invalidi prepoznavali po onome što mogu da urade, a ne po onom što ne mogu da urade.

Zbog nje se ovih dana prave rampe u zgradama Skupštine, što je, kaže, povod da se ukaže na problem, ali to je, kako navodi, kap u moru. Ne želi privilegiju da govori iz klupe, već prilazi do govornice. - Ovo se čini zbog jedne ili dve osobe, a svakodnevno na desetine hiljada ljudi nema pristup mestima koja su za njihov život mnogo značajnija – školama, institucijama socijalne zaštite, sudovima, opštinama... – kaže Gordana Rajkov. Već je najavila da će jedna od njenih prvih skupštinskih aktivnosti biti predlaganje zakona o zapošljavanju i obrazovanju osoba sa invaliditetom, ali i zalaganje da u narednih četiri do pet godina 30% javnih institucija i 10% javnog prevoza bude prilagođeno potrebama osoba s invaliditetom.

Govori engleski jezik, voli putovanja i literaturu. Neudata je.

Pogledi: Na samom početku razgovora čestitamo Vam na poslaničko mesto, sa uverenim da to neće biti puka formalnost. Mada se mnogo zna o Vama, ipak možete li nam reći nešto o sebi?

Gordana: Rođena sam i živim u Beogradu, završila sam Prirodno-matematički fakultet, odsek matematika i dugo godina radila sam kao profesor matematike. Doduše, ne u školi, već dajući privatne časove.

Pogledi: Preko četrdeset godina ste u invalidskom pokretu, gde konstantno pronalazite nove ideje i

ciljeve. Kako uspevate da Vaše ideje uvek budu prihvaćene i ostvarene, a da se nikad ne ponavljate?

Gordana: Cifra zvuči mnogo, a počela sam zapravo u novembru 1966. godine, kad smo osnovali prvu organizaciju distrofičara u bivšoj Jugoslaviji, a ja sam tada tek završila gimnaziju. Oduvek sam jako volela da učim i ta me želja za novim saznanjima srećom drži i danas. Pretpostavljam da to daje mogućnost i stvaranja novih ideja. A, sad, za prihvatanje, ne znam i pretpostavljam da ljudima zvučim ubedljivo.

Pogledi: U Vašoj bogatoj biografiji se vidi da se nikad niste zadovoljili takozvanim doživotnim funkcijama u invalidskim organizacijama. Šta Vas je to teralo da idete u nove izazove?

Gordana: Mislim da sam delimično u prethodnom odgovoru, dala odgovor i na ovo pitanje. Ja sam znatiželjna osoba i volim da se stalno nešto novo događa, te tako i ne ostajem predugo na mestima na kojim nemam mogućnost da nešto menjam i unapređujem. Osim toga, pratim šta se dešava u drugim zemljama i invalidskom pokretu u svetu i zaista mi jeste izazov da

pokušam da dobra rešenja za bolji život osoba s invaliditetom, probam da iniciram i u svojoj zemlji.

Pogledi: U invalidskom pokretu nema mnogo ljudi Vaših kvalifikacija, znanja i bogatog međunarodnog iskustva. Da li Vam je to u ovoj našoj balkanskoj sredini nekada pravilo problem baš među osobama s invaliditetom?

Gordana: Pa, uglavnom, ne. Ja se trudim da se sa svojim znanjem i iskustvom ne takmičim, već da ga stavim u funkciju koristi za što veći broj ljudi.

Pogledi: Da li ima mnogo razlike u položaju osoba s invaliditetom u inostranstvu, u odnosu na OSI kod nas?

Gordana: Ima pre svega u materijalnim mogućnostima, pa samim tim i u obimu prava i beneficija koje osobe s invaliditetom ostvaruju.

Pogledi: Da li se tu nešto u zadnje vreme bitnije dešava i menja?

Gordana: Menjaju se, pre svega, stavovi i pristup fenomenu invalidnosti, što se odražava i na donošenje novih strateških dokumenata i zakona koji se bave osobama s invaliditetom. To možemo videti od odredaba u Ustavu Srbije, pa do zakona o sprečavanju diskriminacije osoba s invaliditetom i strategije za unapređenje položaja osoba s invaliditetom, koji su doneti 2006. godine. To naravno, nije dalo automatski bolje uslove života za osobe s invaliditetom, ali bar predstavlja solidnu osnovu i daje nam oruđe kojim možemo da se

borimo dalje da se svakodnevni život osoba sa invaliditetom poboljša.

Pogledi: Od osnivanja naše ustanove Vi ste bili na neki način naš saradnik i sa Mirjanom Gojković, koautor prvog projekta, koji je sproveden u Domu. Da li uočavate neke razlike i ako da, koje?

Gordana: Razlike postoje mnoge i naravno na bolje. Koliko ja pratim, ima dosta dešavanja u Domu, stvorili ste i Udruženje stanara i ljudi se čine zainteresovaniji da i sami doprinesu da im život bude bolji. To još verovatno nije dovoljno, ali sigurno jeste korak napred.

Pogledi: Koji vremenski period smatrate da je potreban za masovnije zaživljavanje reforme socijalne zaštite u našoj zemlji, u smislu deinstitucionalizacije i omasovljavanja službi podrške za osobe s invaliditetom?

Gordana: Sada su u toku mnoge promene na nivou propisa, strategija, definisanja standarda, ali još nije definisano iz kojih sredstava će se sve to finansirati. Realno ne očekujem brze promene, a teško mi je da to stavim u tačan broj godina, kada će se to desiti.

Pogledi: Prva ste osoba s invaliditetom koja je poslanik u Skupštini Srbije. Smatrate li da ćete uspeli nametnuti prava rešenja za osobe s invaliditetom, koje su jedva dočekale da ih neko „njihov“ zastupa u Skupštini?

Gordana: Ja sam jedna od 250 poslanica i poslanika u Narodnoj skupštini. Teško da se u tom odnosu

snaga može govoriti o „nametanju“, ali to i ne nameravam. Sigurno je, međutim, da ću se iskreno truditi da narodnim poslanicima dam dovoljno informacija, da dam valjane argumente i da, nadam se, dobijem njihovo razumevanje za predloge koji mogu da unaprede život osoba s invaliditetom. A to je već pola uspeha, zar ne?

Pogledi: Jedno vreme ste bili urednica „Miopatija i mi“, časopisa Saveza distrofičara Jugoslavije. Koliko takva glasila doprinose afirmaciji osoba sa invaliditetom?

Gordana: Odgovor nije jednosnažan. Mogu da doprinesu mnogo, ali mogu i dosta da je pogoršaju. To zavisi od politike glasila i onih koji u njima rade i pišu, kakav je njihov odnos prema invalidnosti.

Pogledi: Vi ste veoma angažovana žena. Da li stižete da se družite, izlazite, ima li tu mesta za emotivni život i nekoga ko će ispuniti onaj drugi deo Vaše ličnosti?

Gordana: Stižem, mada ne onoliko koliko bih želela. Ja imam sjajne prijatelje, s nekima od njih drugujem više decenija, sa drugima od skora, ali čak i kad se ne vidamo, čujemo se i izmenimo misli.

Pogledi: Na kraju, recite nam šta Vas najviše rastuži i šta Vas najviše obraduje?

Gordana: Rastužuje me ljudska zloba, a raduju me uspesi i odrastanje mog jedanaestogodišnjeg kumčeta i uspeha meni dragih ljudi.

Preuzeto iz časopisa *Pogledi*

TAMARA I ATILA GUBIČ

Nedavno sam imala priliku da upoznam dvoje predivnih ljudi, Tamaru i Atilu Gubič. Oni žive u Novom Bečeju i oboje su invalidi. To su kumovi moje personalne asistentkinje. Prvi kontakt smo imali na Skyp-u. Nedavno smo se i lično upoznali u Somboru. Tamarica je rođena u Somboru, gde je i živela sa svojim roditeljima. Proveli smo nekoliko lepih sati zajedno. Mnogo su mi se dopali, isto kao i njihov červoromesečni sin David. On je jedan zdrav, jako sladak, veseo i zadovoljan dečak! Zamolila sam ih, da daju intervju za naš list „Suncokret“. Ova porodica može da bude primer i zdravim ljudima!

Tamara, Atila, molim vas, kratko opišite od čega bolujete?

Atila: Ja bolujem od dečje cerebralne paralize.

Tamara: Ja tačno ne znam u koju grupu pripadam, ali mogu da kažem da sam rođena bez desne noge, i nedovoljno razvijene jedne ruke.

Molim Vas oboje, recite nam kakav vam je bio život, pre nego što ste upoznali jedno drugo? Kako ste provodili slobodno vreme?

Atila: Prilično usamljenički, sastojao se iz bavljenja informatikom, a u slobodno vreme i čitanje knjiga. Sve u svemu ništa naročito.

Tamara: Meni nije smetalo što sam bila sama, nekako mi je prijalo. Volela sam dosta da čitam knjige i tako mi je vreme brže prolazilo.

Da li ste doživeli ljubav i pre ove vaše veze?

Atila: NE

Tamara: NE

Da li ste planirali, ili se nadali da ćete se jednog dana udati, oženiti?

Atila: Ja jesam, ali sam već izgubio nadu da će me neka devojka hteti, ali eto našla se jedna Somborka.

Tamara: Mogu da vam kažem da nisam planirala udaju, čak sam i govorila da ću ostati uvek sama i u Somboru, ali mi je jedan plavooki dečko pomrsio planove i eto mene sada u Novom Bečeju.

Da li ste imali nadu da ćete imati svoje dete, svoju porodicu?

Atila: Kao što sam malo pre rekao, da sam već bio izgubio nadu.

Tamara: Nisam planirala porodicu, a još manje dete.

Kako i gde ste upoznali? Da li ste odmah osećali da je on-ona, prava osoba?

Atila i Tamara: To je malo duža priča... Ukratko ćemo vam je ispričati. Elem, naše sadašnje kume su došle na ideju da nas upoznaju, ali nisu znale kako, pa su se setile da nam razmene brojeve mobilnih telefona. Onda poruka po poruka, i mi smo se polako upoznivali. Kasnije smo razmenili slike e-mailom...

Upoznali smo se u Čurugu na jednom skupu. Atila je bio zadužen da snimi taj događaj video-kamerom. Sve je bilo dobro do trenutka, kada smo kuma i ja ušle u salu. Od tog trenutka, umesto predavača, u krupnom planu videle smo se samo nas dve!!! Zapravo, kad danas razmišljamo o tome, nekako nam se čini da je to bila ljubav na prvi pogled.

Koliko dugo ste se zabavljali pre nego što ste se venčali? Da li je bilo teško doneti odluku o zajedničkom životu?

Atila i Tamara: Zabavljali smo se nešto manje od godinu dana. Odluka kao odluka, nijedna nije laka, a pogotovo ova o zajedničkom životu... Budući da smo oboje invalidi i bez posla, ozbiljno smo razmišljali o tome, ali smo se, ipak, odlučili na brak.

Kako su na vašu odluku reagovali roditelji, rodbina, prijatelji?

Atila i Tamara: Bilo im je veoma drago što nećemo biti sami i imati druga s kojim možemo deliti život...dobro i zlo.

Kako ste počeli zajednički život? Da li ste imali neke prepreke?

Atila i Tamara: Nismo imali nikakvih prepreka, a zajednički život smo započeli u kući kod Atilinih roditelja. Kad čeljad nije besna, ni kuća nije tesna.

Kako ste se osećali kada ste saznali da ćete imati bebu?

Atila i Tamara: To je jedan osećaj koji se ne može opisati, s jedne strane sretni, a sa druge strane strah šta će biti. Čudan je osećaj, ali lep.

Kako je bilo na porođaju? Kako ste se osećali kada ste ga prvi put videli?

Tamara: Imala sam carski rez, tako da ga

nisam mogla odmah videti. A kada su mi doneli mog malešnog i lepog dečaka, sva sam bila uzbudjena, ali srećna i zadovoljna što ga mogu gledati i držati u naručju.

Atila: Kada je carski rez bio gotov, i kada su mi javili da su mama i beba dobro, niz lice su mi potekle suze radosnice. Bio sam jako uzbuđen i zahvalan Bogu za tu posebnu radost i sreću!

A kada ste prvi put ostali kod kuće sami sa njim, kako ste se snašli?

Atila i Tamara: Tako se brzo desilo, da nismo primetili da smo sami s njim i da se dobro snalazimo.

Imate li podrške od roditelja, rodbine i prijatelja? Da li ste dobili nekakvu pomoć

od države?

Atila i Tamara: Imamo podršku od naših roditelja i od rodbine, kao i od prijatelja. Kad god ih zamolimo za nešto, oni nam svesrdno pomognu, a što se države tiče, jako slabo.

Kakve planove imate u budućnosti?

Atila i Tamara: Da našega sina vaspitamo kako treba i izvedemo ga na pravi put.

Imate li neki savet za mlade ljude s invaliditetom?!

Atila i Tamara: Treba da gledate napred, da se ne predajete i da se borite da stvorite pozitivnu sliku o sebi. Nemojte nikada dozvoliti da na vas utiče to, kako vas drugi gledaju.

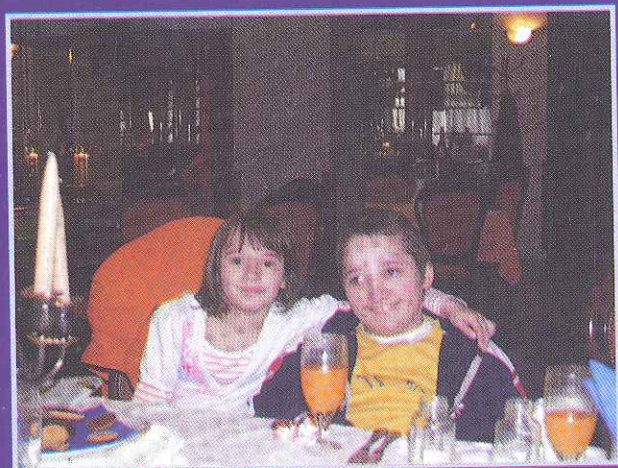
Posle razgovora sa ovim mladim ljudima, osetila sam u svom srcu toplinu i radost što sam ih upoznala. Potsetili su me na entuzijazam, koji sam i sama imala kada sam bila u njihovim godinama. Oduševili su me hrabrošću da se suoče sa problemima, da se ne predaju, da svojom verom i nadom pokažu mnogima da su snovi ostvarljivi, samo treba verovati i boriti se.

Julijana Kočiš

KULA PRO

Kula je 29. 03. 2008. bila mesto ponovnog okupljanja Udruženja invalida cerebralne i dečije paralize Vojvodine. U lepom ambijentu hotela RODIĆ krajkulskog jezera družili smo se veselo do mile volje.

Pre ručka održan je zanimljiv kviz iz poznavanja geografije Vojvodine. Kviz je nadahnuo vodio Ivan Zarić sekretar pokrajinskog saveza invalida cerebralne i dečije paralize Vojvodine. U zanimljivoj i neizvesnoj borbi prva tri mesta osvojili su udruženja iz Kikinde, Pančeva i Sombora. Dogovoreno je da se takva druženja nastave i dalje.

LEĆE 2008.

Anđelka Zovko je članica somborskog društva za cerebralnu i dečju paralizu. Njene radove sam prvi put video na izložbi rukotvorina osoba s invaliditetom 2006. godine u Somboru povodom međunarodnog dana invalida.

Za ovaj broj našeg SUNCOKRETA posetili smo Anđelku u njenom stanu po kojem su sa ukusom raspoređeni umetnički predmeti Anđelke i njene porodice.

Kao dobra domaćica Anđelka nas je ponudila sokom i pitom sa višnjama i spontano je krenula njena priča.

U braku sam sa Miškom koji je druge vere pa slavimo sve pravoslavne i katoličke praznike. Volim sve naše praznike i slave i da se za Božić i Uskrs oseti u domu svečana atmosfera. Verujem da nas svi ti praznici zblizuju i oplemenjuju, te da ih recimo nema valjda bi se svi mi podivljačili. Imamo dva odrasla sina. Mlađi Bojan se uskoro ženi.

Deca su mi eto izrasla u dobre ljude. Možda i baš zato što nisam bila u radnom odnosu dok su oni bili mali. Imala sam dovoljno vremena da im se posvetim u potpunosti.

Zadovoljna sam našim životom i zaista uživam u svim životnim događanjima. Volim da kuvam, slikam, pišem i čitam. Umem da saslušam ljude i uvek sam nečije rame za plakanje. Povremeno se zaposlim kao negovateljica starim osobama. Za kućnog ljubimca imamo

psa Henka koji je sa nama već sedam godina. Svi ga mazimo i pazimo. I tako...

Moji su Kelići iz Gakova. Veoma rado se sećam svojih roditelja i svog detinjstva.

Pamtim skoro sve u tim godinama odrastanja boje, slike, zvuke, ukuse i mirise. Bila sam posebno bliska s ocem i danas pamtim miris duvana koji je on polako zavijao u papiriće i pušio. Otac me je mnogo voleo i znao je da me brani pred mamom koja je bila stroga, ali pravična. Od oca sam preuzela slavu svetog Jovana i proslavimo je ovde u stanu.

Kada sam kao dete dobila na poklon vodene bojice bila sam presrećna. Do toga dana, kojeg ću verovatno uvek pamtiti, crtala sam kredom i olovkom, gde god sam stigla.

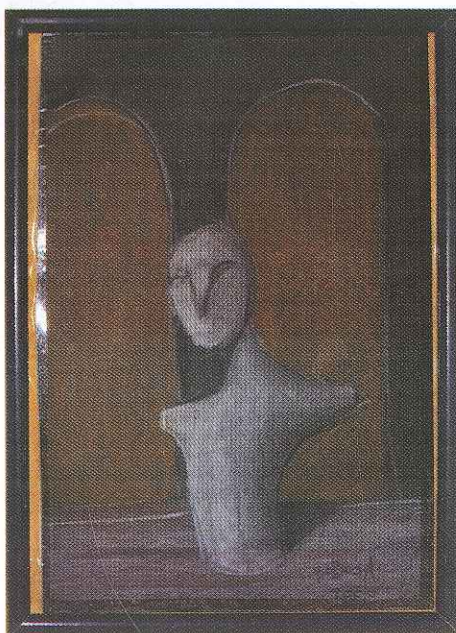
Sada znam da slikam na platnu, staklu, drvetu i na crepovima. Umem da radim sve ručne radove. Znam da radim i na razboju no nikada nisam imala svoju ličnu mašinu za tkanje.

No, napokon sam uspela pronaći jedan razboj i to u nedavno u Bezdanu koji je u očuvanom stanju, te planiram da ga prebacim kod rodbine u Kolut. Ovde u stanu mi nedostaje prostora. Na razboju se mogu tkati predivne krpare koje su sada ponovo u modi.

Ovu sliku koju vidite na staklu od kuhinjskih vrata napravila sam spontano dok sam kuvala ručak. Volim da sam kreativna da stalno nešto smišljam i radim. Prijatelji mi predlažu razne izložbe i da više

komercijalizujem svoje radove da izađem iz anonimnosti. E, baš, u vezi sa tim nedostaje mi prava ambicija. Do sada sam izlagala svoje radove jedino na zajedničkim umetničkim izlaganjima invalida u Somboru. Zadovoljna sam ovim svojim životom i umem uživati u svakodnevnim sitnicama. Lepo mi je i kroz ovaj kuhinjski prozor da vidim mladu, zelenu travu ispred zgrade i da čujem veseli cvrkut gradskih ptica. Bitno je da nas i toliko malo, uprkos našoj otuđenosti, priroda podseti na sebe.

NEDELJA SOLIDARNOSTI DOSTOJNO OBELEŽENA U PANČEVU

Kao i ranijih godina, najodgovorniji ljudi Udruženja iz Pančeva su se i ovoga puta potrudili da u sredini u kojoj deluju obeleže Nedelju solidarnosti sa osobama s cerebralnom i dečijom paralizom.

Pred sam početak ove manifestacije predsednica Upravnog odbora Udruženja Jelena Rudić Juhas odnela je u Televiziju Pančevo spot, koji je Savez za cerebralnu i dečiju paralizu Srbije snimio za Nedelju solidarnosti. Tokom cele nedelje spot je prikazivan po nekoliko puta dnevno na našoj lokalnoj televiziji.

U sredu, 24. oktobra, Jelena Rudić Juhas je gostovala u emisiji Radio Pančeva „I mi smo tu“, koja je posvećena osobama s posebnim potrebama. U razgovoru sa urednicom emisije Dobriplom Jovanović gospođa Rudić Juhas je govorila o svrsi obeležavanja Nedelje solidarnosti. Ona je istakla da su svi ljudi različiti, da se razlikuju po boji kože, izgledu, naravi, karakteru... – i to je normalno, prihvatljivo. Što se osoba s cerebralnom i dečjom paralizom tiče, oni su različiti na svoj način i imaju pravo da budu takvi kakvi jesu. Oni treba da budu prihvaćeni kao ljudi i integrisani u društvenu zajednicu. Bilo je reči i o problemima s kojima se ove osobe suočavaju kad su u

pitanju adekvatni medicinski tretman i rehabilitacija, obrazovanje, zapošljavanje, kao i o potrebi za dnevnim boravkom, radionicama i zbrinjavanju najtežih invalida.

U četvrtak, 25. oktobra, predsednica Jelena Rudić Juhas i član UO Udruženja Nenad Sredojević gostovali su u Jutarnjem programu Televizije Pančevo i govorili o tome koliko je članovima naše organizacije, kao i drugim osobama s invaliditetom, potrebna solidarnost u zadovoljavanju specifičnih potreba i ostvarivanju ciljeva.

Istoga dana, u foajeu Centra za kulturu u Pančevu, održana je priredba za članove Udruženja i zainteresovane građane. U programu su učestvovali učenici Osnovne škole „Prota Vasa Živković“, koji su čitali svoje literarne radove na temu: „Moj drug invalid“. Bilo je zaista lepo i dirljivo slušati kako deca razmišljaju o ovoj temi. Pri kraju programa, recitovana je pesma članice Udruženja Sanje Tepić „Pesnička nada“, koja je 2003. godine osvojila treću nagradu i objavljena u zajedničkoj zbirci „Terazije“ u izdanju republičkog Saveza. Ceo ovaj literarni deo pratio je na gitari učenik sedmog razreda Marko Šetin, koji je upotpunio doživljaj, pokazavši svoj muzički talenat.

PROSLAVA OSMOG MARTA

Tradicionalno druženje povodom međunarodnog Dana žena Društvo cerebralne i dečje paralize Sombor organizovalo je u Zanatskom domu. Kako se nismo zajedno videli skoro cele zime, druženje, koje je bilo posećeno i brojnim gostima iz drugih udruženja, zaista nam je prijalo. Imali smo priliku da se čujemo i vidimo i da razmenimo mnogobrojne novosti. Pojedine dame su bile posebno doterane da nas i na taj način podsete na dotični praznik. Negde odmah posle ukusne večere, usledili su skromni, simbolični pokloni za sve članice našeg društva. Pre nego što smo se zadovoljni i veseli razišli napravili smo nekoliko grupnih fotografija za uspomenu na još jedno uspešno osmomartovsko druženje.

Ž. K.

PROSLAVA OSMOG MARTA DRUŠTVA ZA CDP KIKINDA

Proslavu smo organizovali u ugostiteljskom objektu „LOVAC“ u Kikindi, gde su uklonjene barijere, kako na ulazu u objekat, tako i u salama objekta, tako da su se naši članovi kao i gosti mogli nesmetano kretati po čitavom objektu, kako do šanka,

muzike, toaleta a mogli su prići i jedno drugom da razmene koju pesmu, iskustvo i dogovor za ponovno viđenje.

Posle pozdravnog govora predsednika društva, sekretar društva i članovi su uručili svim prisutnim damama po cvet i kalendare, a tada je poslužen ručak, i posle ručka uz kolače i piće pevalo se uz ZIZI bend do kraja.

Na proslavi nas je bilo ukupno 109, što naših članova sa pratiocima, što gostiju sa svojim pratiocima i svi su dobili po jedne pantalone i majicu dar našeg sponzora humanitarne organizacije „ADRA“.

Gosti su nam bili društvo distrofičara, društvo amputiraca i sportsko društvo, svi iz Kikinde i proslava je trajala od 10 do 16 časova a organizovali smo je u nedelju 9. marta 2008. godine.

Stevan Zarić

ODRŽANA REDOVNA GODIŠNJA SKUPŠTINA

valida Srbije. Skupštinom je predsedavao Nikola Nikolaš, predsednik Podružnice. Na Skupštini su usvojeni Izveštaj o radu za 2007, Finansijski izveštaj za 2007, i Plan programskih aktivnosti za 2008. godinu. Odlukom članova Skupštine, u Upravni odbor Podružnice je, umesto Željka Stričevića, izabrana Julijana Čatalinac. Podružnica Centra u Somboru je reosnovana 2007. godine i radi na ostvarivanju ljudskih prava i potencijala osoba s invaliditetom, promovisanju filozofije samo-

stalnog života osoba s invaliditetom i stvaranju uslova za njenu primenu u Srbiji. Sve podružnice Centra okupljaju osobe različitih vrsta invaliditeta okupljenih oko ostvarivanja ovih ideja. Sve informacije o radu Centra za samostalni život invalida Srbije i njenih podružnica mogu se naći na sajtu www.cilsrbija.org

Julijana Čatalinac

U Somboru je u utorak, 08. aprila 2008. u Gerontološkom centru, održana redovna godišnja Skupština somborske podružnice Centra za samostalni život in-

SUNCOKRET AKCIJA KOVIN

MOJ PRIJATELJ INVALID

Udruženje invalida cerebralne i dečije paralize iz Kovina uz nekoliko uspešnih akcija obeležilo je treći decembar međunarodni dan invalida. Jedan vid tih aktivnosti je saradnja sa Osnovnom školom "Jovan Jovanović Zmaj" iz Kovina, čiji su učenici viših razreda, uz predhodnu saglasnost direktora škole, pristali da učestvuju u pisanju literarnog rada na temom MOJ PRIJATELJ INVALID.

Neki od tih radova predstavljeni su u ovom broju SUNCOKRETA.

Katarina Čampašević
OŠ "J.J.ZMAJ" Kovin

MOJ PRIJATELJ INVALID

Moja drugarica se zove Ana. Ima dečju paralizu od svoje pete godine i zbog paralize društvo ne želi da je prihvati.

Ana je najbrižnija devojčica. Ima divnu zlatnu kosu koja noću sija kao sunce. Zlatna kosa joj prikriva oči boje neba i rumene usne. Ana živi blizu mog dede i tamo ima puno dece koja se igraju. Jednom prilikom došla sam kod dede, a nisam videla Anu. Pitala sam društvo znaju li gde je. Svi su okrenuli glavu na to pitanje. Otišla sam do Ane. Na korak do njene sobe čula sam tiho jecanje. Pokucala sam na vrata i ušla, ležala je na krevetu sva mrzovoljna. Kosa joj je bila raščupana a oči uplakane. Čim me je videla, na njenom se licu pojavio veliki osmeh. Sela sam do nje, pa smo pričale. Rekla mi je da niko neće da se druži sa njom zbog njene bolesti. Ljutito sam izašla napolje i svima sam rekla da bi trebalo više da se družimo s njom. Zatim sam ponovo otišla do Ane i zajedno smo izašle na ulicu. Društvo joj je uputilo jedno veliko "Oprosti Ana", a najbolje izvinjenje je tek usledilo, tako što su Anu u potpunosti prihvatili.

Ne bi trebalo izbegavati invalide zbog njihove bolesti. Naprotiv, treba im posvetiti pažnju kao i svakoj drugoj osobi. Jedino je potrebno malo više strpljenja i truda jer su njihove sposobnosti drugačije, ali to nikako ne znači da su manje vredni, nego bilo koja druga osoba koja je zdrava. Njima je isto kao i svakom drugom potrebno prijateljstvo i ljubav.

Lola Krivošić VII-2
OŠ "J.J.ZMAJ" Kovin

MOJ PRIJATELJ INVALID

Svaki čovek ima neku životnu priču, bila ona dobra ili loša sa nekim stvarima se moramo pomiriti i živeti sa tim.

Moj prijatelj Marko, veoma toplog duha, vedrog lika i sjajnih očiju, doživio je nezgodu i od svoje pete godine ostao je nepokretan. On je veoma jako dete i bez obzira na sve ne doživljava sve to tako strašno. Veoma mi je teško kada sam pored njega i pričam s njim o školi, prijateljima... Svaki dan mi je prepun zabave i uzbuđenja a on sedi pored mene i sluša moje priče i doživljava i deluje kao da ne želi da propusti ni jedan detalj. On je izuzetno pametno dete. Svoje roditelje sluša i voli najviše na svetu. Iako je njegova situacija veoma teška, njegovi roditelji ga podržavaju u svemu i uče da na svet gleda kao sasvim normalan čovek. Marko je kulturno dete. Piše veoma lepe sastave, voli da čita knjige i uči o raznim zanimljivostima. Njegov osmeh je za mene najslađi na svetu. Kada vidim da je nasmejan stvarno mi ulepša dan.

Za mene Marko nije invalid. Ne gledam ga baš tako. On je jedno divno dete i želim mu svu sreću ovog sveta.

MOJ PRIJATELJ INVALID

Uvek sam imala puno drugara i drugarica. Maja je moja drugarica koja je posebna i razlikuje se od svih. Ima deset godina. Živi u kući pored moje bake i čini mi se kao da se oduvek znamo. Maja ima lepu crnu kosu do ramena i vesele, radoznale plave oči. Uvek je nasmejana i željna društva.

Još kao beba, Maja je dobila dečju paralizu i otad joj je život vezan za invalidska kolica. Ona nikada nije stala na svoje noge. Ipak, njena porodica se puno

potrudila oko nje. Naučili su Maju, a i nas u okolini, da su ljudi koji imaju takvih problema normalni i dobri. Tako su je dovozili u vrtić, u park, na naše rođendane i ona je postala deo društva. Često odem do nje. Pričamo o svemu i smejemo se do suza. Nekada celo društvo ode do Dunavca, sednemo oko Maje i uživamo. Vodili smo je i na pecanje. Od svih drugarica, ona najbolje čuva tajne i nikada me nije izneverila ili slagala.

Volim Maju zato što svoju bolest normalno prihvata. Ona svira gitaru, igra igrice, i voli baš sve kao i mi njeni vršnjaci. Volela bih da svi upoznaju Maju, tu plemenitu i dragu devojčicu. I volela bih da i drugi invalidi normalno žive i imaju prave i odane prijatelje, kako bi im život bio mnogo lakši i lepši.

POEZIJA IZ KNJIGE ROĐENI SMO JEDNAKI

Predstavljamo vam nekoliko pesama iz zajedničke zbirke radova invalida Srbije ROĐENI SMO JEDNAKI, čija promocija je bila održana jedanaestog februara ove godine u Beogradu.

PODARI

Podari pesmi mir Mileševski Anđele
podari pesmi stihove bele poput tvoje odore.
Podari pesmi miris đurđevka Anđele
podari pesmi lekovito belo
da se ljudima rane zaleče.
Na tvojoj odori leži svetlost na dušama našim tama je.
Reci da li je pristojno iskati komad tvoje odore
da bismo od njega načinili zavoje,
meleme za oči obnevidele
ključeve bele za duše zaboravljene?
Reci mi ima li dovoljno belog mira
da padne kao sneg na krvava mora?
O, Anđele reci mi ima li dovoljno lepih reči
da šećerom pospemo gujine jezike?
Da li su ruke još tople da prime drugu ruku?
Odgovor daj, o Anđele!
Ima li beline da dane naše obojimo spokojem,
da se ponovo okupimo na praznike?
Hoće li ostati beline za grane šljivine i prve zube dečije?
Gde je nestala bela nevinost i zašto prasak kida sne?
Gde je smrvljena tišina?
Reci Mileševski Anđele.
Ako radost nismo zaslužili,
ako smo daleko od Vaskrsa i pobede
neka nas zaveju snegovi da nas ne boli,
o Anđele!
A ti sačuvaj kristal svetla nade za ljude buduće
Beli Mileševski Anđele!

Milja Dergenc

MAGIJA SVITANJA

Kada mi se misao
u kamenu tugu
pretopi.

Kada ni ruka nema snage
bojama da zbori,
da nostalgiju preteče,
da život razmišlja.
Kada ni pero nema
dovoljno crnila u sebi
da misli osvetli,
lepšim bojama oboji.

Kada sve u meni prazninom postaje
bol kamenom otvrdne,
duša mekša prazninom
noći je ustupa.

Proneću mukom ovu tminu
ka prepoznatljivom svetlu svica
koji nosi neporecivu nadu
budućem svitanju.

Katarina Jocković

PESMA ZA SVA VREMENA

Nemaš vremena
nemaš ljubavi
a tako bi htela
o tako bi htela
da te neko poljubi

Prava ljubav
ište srce ko u lava
i hitrinu košute
da se ne izgubi ni minuta
u ljubavi svemogućeg

Željko Kanurić

ONOSTRANO

U blagi kovit padaju latice svelog neuma
Duž okna duše vitlaju Vetrovi Singidunuma

Tišina oka proleće kroz sneni suton vekova
Tajna postanja doleće krilima palih svetova

Lakoća božijeg dodira
Ko osmeh blagi svetluca
Zvezdanim sjajem Svemira
I senkom nemog Meseca

Ljubomir Petrović

MOĆ GOVORA

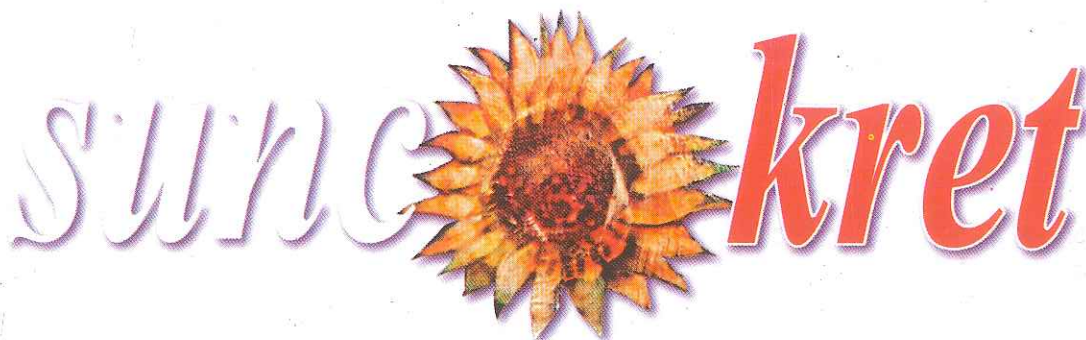
Moć govora, kada neko hoće da te razume, a ne može.
Moć govora, kada neko neće da ta razume, a može.
Moć govora, kada jednu reč ponoviš pet puta, a opet ne ide.
Moć govora, kada jednu misao kažeš na više načina.
Moć govora, kada ti se dete ruga, a to te ne vređa.
Moć govora, kada kažu ili pomisle, ma pusti ga, onaj ludak.
Moć govora je isto kao moć novca.

Dušan Đorović

U SLAVU REČI

Nauči me
da hodam svetom
ti
velika
učiteljice moja
od čežnje sazdana
i nadanja
u srce skrivena
od stradanja.
U meni blistaš
ko dragi kamen
i bivaš nežni
tajni znamen.
Hiljade mostova
širok sveta
mi ćemo
zajedno preći
podizem čašu
u čast poeta
u slavu reči
velikih
reči.

Dubravka Krtinić

JAVNI ČAS JEDNE RAZLIČITOSTI

II deo

Kada sam ušao u kabinet, dočeka me je jedan mladi čovek sa naočarima. Videlo se da je u tim prvim trenucima bio zbunjen ovako čudnim posetiocem i da je tu zbunjenost želeo da sakrije. Predstavio sam se. On mi je ponudio da sednem. Reкао sam mu da sam došao da ponudim jedan svoj projekat, koji bi mogao da bude zanimljiv instituciji kao što je ova. Ispričao sam ukratko o čemu se radi, istakao ono što je najvažnije i napomenuo da je sve detaljno opisano u materijalu koji sam doneo.

Domaćin me je pažljivo saslušao (izgleda da moj otežani govor za njega nije predstavljao veći problem). Pitao me je da li može da pogleda materijal. Reкао sam da može, samo što ja, zbog ovih nevoljnih pokreta, nisam baš spretan sa tašnom i papirima. Čovek je odmah shvatio u čemu je problem, pa mi je pomogao da iz tašne izvadim fasciklu.

Dok je pregledao materijal, domaćin mi je postavio nekoliko pitanja. Ja sam se trudio da u odgovorima budem što kraći i precizniji i da mu pritom ukažem na još neke detalje koje sam smatrao bitnim. Po njegovim reakcijama i po tome kojim mestima u materijalu je posvetio više pažnje, činilo mi se da je shvatio šta sam želeo.

Najzad, on je zaklopio fasciklu i prokomentarisao da je projekat, koliko je ovako na brzinu mogao da vidi, korektno napisan, da je zanimljiv i da se može uklopiti u ono što ova ustanova već radi. On će sa svojim kolegama detaljno da prouči materijal. AH, po pravilu, o ovakvim stvarima mora da se izjasni kolegijum, koji će doneti konačnu odluku da li se projekat prihvata ili ne. O toj odluci ću biti zvanično obavешten.

Iz ustanove sam izašao veoma zadovoljan (to osećanje nije mogao da pomuti ponovni prolaz pored portirnice).

Vraćajući se pešice istim

putem kojim sam došao, bio sam pod utiskom onoga što se zbivalo u kabinetu. Posebno sam bio zadovoljan svojim nastupom. Verovao sam da sam svog sagovornika uspeo da zainteresujem za projekat. Učinio sam sve što sam mogao, što je zavisilo od mene, i to mi je bilo jako važno.

Na stajalištu gradskog saobraćaja, čeka sam prevoz prilično dugo. Kada je moj autobus konačno stigao, kao i obično, pošao sam da uđem na prednja vrata, kako bi me vozač video. Međutim, autobus je bio pun; iako je dosta ljudi izašlo, to stanje se nije bitno promenilo. Razmišljao sam za trenutak kako da uđem sa tom tašnom; dvoumio sam se da li da sačekam novi bus. Ipak, odlučih da se upustim u avanturu, pa šta bude.

Srećom, uspeo sam nekako da se popnem u autobus i stupim na platformu za stajanje. Međutim, zbog

velike gužve, nisam mogao dalje; nije bilo šanse da se probijem do mesta koje je rezervisano za invalide. Ali, ko mi je bio kriv što sam upao u tu gužvu. Ako imam kartu za povlašćenu vožnju, ne znači da sam pretplaćen na sedišta za invalide. Pored mene, sedeli su čovek i žena, koji su se pravili da me ne vide. I ja sam se pravio da ne vidim njih. Levom rukom sam čvrsto stegao držač i naslonio se na njega grudima.

Međutim, kada je autobus krenuo i počeo da zanosi, osetio sam da tako neću moći dugo da izdržim. Da nemam tašnu, uhvatio bih se i drugom rukom za držač i - bilo bi podnošljivo. Ovako, nisam imao izbora. Zamolio sam čoveka pored sebe da mi ustupi mesto, jer ne mogu da stojim. Još neko iz gužve mu reče da treba da ustane, da invalid sedne. Čovek bi zbunjen, pogleda u ženu pored sebe, a onda nevoljno ustade. Ustade i žena. Rekoh im da mi je dovoljno jedno mesto, ali to ostade bez efekta.

Seo sam sa olakšanjem. Međutim, sedišta pored mene ostalo je prazno. Prazno sediste u punom autobusu, zato što niko ne sme da sedne pored mene! Od toga mi bi muka, pa glasno rekoh da ko želi, neka slobodno sedne - nisam uopšte opasan! Ubrzo zatim, jedna mlada žena je sela pored mene.

Pomislio sam kako je ovo još jedna dobra lekcija u javnom času moje različitosti, koji i dalje traje.

Već prilično umoran od svega, stigao sam i na Dunav stanicu da bih uhvatio autobus za Pančevo. Na samoj stanici naišao sam na, meni dobro poznat, visoki ivičnjak i zastao da se koncentrišem kako bih ga savladao. Prišao mi je i jedan čovek, pružio mi ruku i pomogao da stupim na trotoar. Zahvalio sam se. Čovek mi je bio poznat. Obojica smo konstatovali da se znamo iz Pančeva. On je reкао da me u našem gradu obično viđa na invalidskim kolicima, i da mu je uvek bilo interesantno kako ih teram nogama unazad i kako ih brzo vozim. Objasnio sam mu da se po Pančevu obično krećem kolicima, zato što mi je tako lakše, a kada idem autobusima, onda moram ovako.

I tako, malo po malo, raspričali smo se. Kada je stigao autobus, ušli smo i seli jedan pored drugog i nastavili sa razgovorom. Sve vreme puta, pričali smo o aktuelnim zbivanjima u politici, sportu, šahu... Imao sam utisak da razmišljamo na sličan način i da se dobro razumemo. Kada smo bili na domak Pančeva, on je pomenuo da često ide u šahovski klub. Rekoh mu da sam tamo ponekad odlazio kad sam bio mlađi. Tako smo došli na ideju da se uskoro nađemo u šahovskom klubu i odigramo neku partiju. Razmenili smo brojeve telefona da bi ostali u vezi i dogovorili se kad da se nađemo.

Moj sagovornik je u Pančevu silazio na pretposlednjoj,

a ja sam išao do glavne stanice. Pre nego što je izašao iz autobusa, on mi je uz pozdrav poručio da se vidimo uskoro. Odgovorio sam mu na sličan način. Pomislio sam tada da je ovaj naš susret možda početak jednog novog prijateljstva.

Kada sam stigao kući, supruga me je dočekala sa osmehom. Znam da je brinula, i da joj je laknulo čim me je videla čitavog - tako to obično biva kada se vratim iz Beograda. Interesovala se da li sam obavio posao. Rekao sam joj da sam bio u toj ustanovi, da sam projekat predao gospodinu odgovornom i ispričao ukratko kako je bilo u njegovom kabinetu. Ona me je pažljivo saslušala i prokomentarisala kako bi bilo lepo kada bi projekat bio prihvaćen. Onda se malo zamislila i pitala šta ću da uradim ako ga ne prihvate. Odgovorio sam da ću ga u tom slučaju ponuditi nekoj drugoj ustanovi; napisaću ja još projekata, učestvovaću na konkursima - sad bar ima dosta tih konkursa.

Žena me je onda pozvala na ručak. Pitao sam gde je naš sin. Rekla je da je došao iz škole, da je izašao da prošetata, pa će posle da uči.

Dok smo ručali, žena se interesovala kako sam se proveo na putu i u Beogradu. Rekoh da je, kao i uvek, bilo veoma zanimljivo. Iz određenih razloga, nisam hteo da pomenem da sam pao na ulici, ali sam joj ispričao epizodu o nesporazumu sa onim nesretnim portiom, kao i priču o praznom sedištu u punom autobusu. Mojoj ženi je, naravno, uvek smetalo kada se neko neprimereno ponaša prema nama, pa je to što sam pričao slušala sa ironičnim smeškom i vrtela glavom. U jednom trenutku je uz duboki uzdah tiho rekla:

-Eh, budale...

Onda sam pričao o susretu sa čovekom sa kojim sam se vratio u Pančevo. Izvadio sam iz džepa cedulju sa njegovim telefonskim brojem i pokazao ženi. Ona je pitala da li ću pozvati tog čoveka. Rekao sam da ću ga pozvati za jedno nedelju dana, da se nađemo u klubu i odigramo neku partiju šaha
Tri dana kasnije, pozvao je on mene.

Nenad Sredojević

sunc *kret*

sunc

kret

List "Suncokret" Saveza za cerebralnu i dečiju paralizu Vojvodine

novembar 2008. broj 4

JA I MOJ PERSONALNI ASISTENT